



För kännedom
Kommunfullmäktiges presidium
Partiernas gruppledare

Kiruna kommun
Kommunstyrelsen
Nämnderna

Kommunstyrelsens och nämndernas ansvarsutövande 2016

Kommunfullmäktige beslutar om mål och riktlinjer för verksamheten samt fastställer nämndernas organisation och verksamhetsformer. Styrelsen skall leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter samt ha uppsikt över nämndernas och företagens verksamhet. Nämnderna skall inom sina områden tillse att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande mål, riktlinjer och föreskrifter samt utöva en tillräcklig intern kontroll över verksamheten.

Utgångspunkten för revisorernas årliga ansvarsutövandegranskning är nämndernas och styrelsens ansvar för att skapa förutsättningar för en ändamålsenlig och säker verksamhet genom aktiva beslut. För att kunna göra den slutliga revisionella bedömningen fordras även ett ställningstagande till hur uppdraget fullgjorts och till resultatet i förhållande till fullmäktiges uppdrag.

För 2016 års verksamhet har revisionen genomfört den årliga ansvarsutövandegranskningen med inriktning på:

- Ledning och styrning
- Intern kontroll
- Uppföljning av tidigare granskningar

I granskningen, liksom vid upprättandet av denna skrivelse, har vi biträtts av sakkunniga från Kommunal Sektor inom PwC.

Bedömning av ansvarsutövandet har skett dels utifrån en översiktlig protokoll- och dokumentationsgranskning med ett antal sk kontrollmoment, dels utifrån diskussion med respektive nämnd/styrelse. Våra iakttagelser och bedömningar avseende styrelsens och nämndernas ansvarsutövande 2016 sammanfattas i föreliggande skrivelse.

För Kiruna kommuns revisorer*

Roger Aitomäki
Ordförande

Tea Liikavainio



* Sören Sidér har undantagits från granskning av överförmyndarnämnden med anledning av jäv.

Resultat

Kommunstyrelsen

Granskning av protokoll och dokument visar bl a följande:

- Verksamhetsplaner innehållande mål för styrelsens verksamheter är fastställda och internbudget för året har antagits. Styrelsens beslutade mål har en koppling till kommunens vision och övergripande mål och är formulerade för både verksamheten och ekonomin.
- Internkontrollplaner finns för egna verksamheter och uppsikt över övriga nämnders internkontrollplaner sker genom att dessa delges styrelsen.
- Delegationsordningen har reviderats under året och beslut fattade på delegation delges styrelsen löpande.
- Rapportering till styrelsen av ekonomin sker regelbundet under året. Av protokollen framgår inte hur styrelsen ställer sig till den redovisade informationen. Dock framgår av protokollen bakgrunden till det ekonomiska läget.
- Vid beslut om åtgärder preciseras vad som ska göras, av vem men inte alltid i tid när åtgärden ska vara utförd.

Av diskussionen med kommunstyrelsen framgår att de upplever att de har en god uppsikt över nämndernas interna kontroll genom styrelsen tar del av övriga nämnders planer, men att de kan utvecklas till att vara mer enhetliga i sin utformning för att underlätta överblickbarheten.

Vad gäller den interna kontrollen genom säkra rutiner i viktiga processer såsom lönehantering, fakturering, IT-säkerhet m m nämns att det varit viss personalomsättning men att kontrollen upplevs som god. Bl a har ekonomikontoret arbetat med att se över rutiner och ansvarsfördelning, och på IT-området har det gjorts en intern revision.

Verksamhetsmål följs främst upp i samband med delårsrapport och årsredovisning, men enligt styrelsen kan det under löpande år även ske rapportering om det är frågan om någon större avvikelse i förhållande till något mål. Vad gäller ekonomin sker regelbunden rapportering i förhållande till budget.

Av delårsrapporten framgick att styrelsen prognostiserade ett underskott om -6,8 mkr varav den största delen var hänförligt till kommunens fastigheter. Av protokollen framgår inte hur styrelsen ställt sig till informationen, exempelvis vad gäller behov av åtgärder. Enligt styrelsen sker diskussion om åtgärder vid prognostiserat underskott, även om detta inte går att utläsa av protokollen. Vad gäller underskottsprognosen i delårsrapporten handlade detta enligt styrelsen i huvudsak om engångskostnader som egentligen skulle belastat 2015.

Vid träffen med styrelsen diskuterades också en tidigare granskning av inköp och avtalstrohet som visade på vissa utvecklingsbehov. Enligt kommunstyrelsen pågår implementering av ny inköspolicy och arbete för att åtgärda brister som framgick av granskningen.

Vår bedömning är att kommunstyrelsens ansvarsutövande i huvudsak har varit tillräcklig.

Kultur- och utbildningsnämnden

Granskning av protokoll och dokument visar bl a följande:

- Verksamhetsplan och internbudget för året har fastställts av nämnden och omfattar hela nämndens verksamhet. Nämndens beslutade mål har en koppling till kommunens vision och övergripande mål och är formulerade för både verksamheten och ekonomin.
- Vad vi kan se finns ett mål som specifikt rör kulturverksamheten – övriga 7 mål omfattar i huvudsak utbildningsverksamheten och endast i liten utsträckning kulturverksamheten.
- Internkontrollplan har antagits av nämnden och omfattar uppföljning av ekonomi och mål. Ekonomin ska enligt planen följas upp månatligen. Uppföljning av verksamhetsmålen hänvisas till den uppföljning som sker inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.
- Av protokollen framgår att nämnden har en regelbunden uppföljning av ekonomi och verksamhet.

Av diskussionen framgår att nämnden upplever att kulturområdet har en stor plats i nämndens styrning och kontroll. Enligt nämnden arbetas det på samma systematiska sätt som inom utbildningsområdet när det gäller styrning och uppföljning, och uppfattningen är att både utbildningsfrågor och kulturfrågor får tillräckligt med utrymme. Sammantaget anser nämnden att det systematiska kvalitetsarbetet, vilket innebär en regelbunden uppföljning under året, ger goda förutsättningar att vid behov fatta beslut om åtgärder inom både kultur- och utbildningsområdet i syfte att styra mot uppsatta mål.

För kommunen finns en policy med riktlinjer för måltider och är ett viktigt styrdokument för nämndens verksamhet. Enligt nämnden görs ekonomisk uppföljning kontinuerligt och om något avviker ur ekonomiskt eller verksamhetsmässigt perspektiv begärs redovisning för nämnden. I policyn finns bl a mål vad gäller andel ekologiska produkter vilket enligt nämnden följs upp två gånger per år.

Vid träffen med nämnden diskuterades den tidigare granskningen av inköp och avtalstrohet som visade på vissa utvecklingsbehov, bl a vad gäller kontrollen över avtalstroheten. Enligt nämnden har de under året fått återrapportering vad gäller avtalstrohet för sina områden.

Kompetensförsörjning och rekrytering är en stor utmaning för nämnden. Enligt nämnden har de tagit fram en rekryteringsplan och jobbat med verksamheterna för att få fram en bra strategi och plan för att rekrytera och klara kompetensförsörjningen gentemot olika målgrupper. Enligt nämnden innebär detta också ett arbete med att skapa en attraktiv skola och attraktiva lärmiljöer som ska göra det attraktivt att jobba i kommunens skolor.

Vår bedömning är att kultur- och utbildningsnämndens ansvarsutövande i huvudsak har varit tillräcklig.

Socialnämnden

Granskning av protokoll och dokument visar bl a följande:

- Nämnden har fastställt internbudget samt verksamhetsplan för året, innehållande övergripande mål för verksamheten. Vidare har nämnden antagit ett måldokument där processen med mål beskrivs, dess koppling till Kf:s övergripande mål samt hur målen ska följas upp.
- Nämnden har antagit en internkontrollplan där det framgår hur ekonomin och vissa av verksamhetsmålen ska följas upp. Rapporteringen av ekonomin sker löpande under året. Av protokollen framgår inte i vilken utsträckning nämnden har löpande uppföljning av verksamheternas utveckling i förhållande till verksamhetsmål.
- Av delårsrapporten per augusti framgick att nämnden prognostiserade ett underskott på -4 mnkr för helåret. Av protokollen kan vi inte se att nämnden har fattat några beslut om några särskilda åtgärder när uppföljning av ekonomi och verksamhetsmål har ägt rum. Dock har nämnden fattat beslut i övrigt om åtgärder som kan sägas ha en koppling till måluppfyllelsen, exempelvis beslut om vissa utredningar.

Enligt nämnden sker en löpande återrapportering vad gäller verksamhet med koppling till de verksamhetsmässiga målen. Detta sker bl a genom att respektive avdelningschef deltar på nämnd och presenterar de aktiviteter som genomförts kopplat till målen. Nämnden upplever att målarbetet är viktigt och att de har en uppföljning, men att det inte alltid dokumenteras och protokollförs. I sammanhanget nämns att det har genomförts aktiviteter för att förankra målarbetet ute på enheterna i syfte att skapa en röd tråd från övergripande mål på politisk nivå till verksamhetsnivå.

Vad gäller underskottsprognosen handlar det enligt nämnden bl a om verksamhet som inte tidigare haft ansvar för samt att vissa utbetalningsrutiner från försäkringskassan förändrats vilket medfört att tidpunkt för utbetalning av medel är förskjutet. Det nämns även att antalet korttidsplatser har varit för få i förhållande till utskrivningsklara patienter från landstinget och att nämnden har vidtagit åtgärd för att öka antalet platser vilket beräknas bli en besparing i förhållande till betalningsansvaret som faller in när kommunen inte kan ta emot patienterna.

Vid träffen med nämnden diskuterades även en tidigare granskning av hemsjukvården där vår bedömning var att verksamheten till övervägande del bedrevs på ett ändamålsenligt sätt, men att det fanns brister i den interna kontrollen. Enligt nämnden finns fortfarande utvecklingsbehov vad gäller tolkning av tröskelprincipen för när en individ ska anses som hemsjukvårdspatient. En länsövergripande utvärdering har gjorts och en slutsats som dras mot bakgrund av denna utvärdering är enligt nämnden att det finns behov av att ta fram lokala riktlinjer och rutiner.

Vår bedömning är att socialnämndens ansvarsutövande i huvudsak har varit tillräcklig.

Överförmyndarnämnden

Granskning av protokoll och dokument visar bl a följande:

- Nämnden har antagit en verksamhetsplan för 2016 med mål och aktiviteter. Uppföljning av mål har gjorts i samband med delårsrapporteringen. Internkontrollplan har fastställts i oktober 2015.
- Delegationsordning har antagits i oktober 2015 och återrapportering av delegationsbeslut sker löpande.
- Rapportering av ekonomi mot budget sker löpande under året och fokuseras på prognos mot budget samt orsak till utfall. Tidigt under året har nämnden fått signaler om att nämnden inte haft resurser i form av personal att eftersöka medel från migrationsverket. Fram till augusti har nämnden inte fattat några beslut om åtgärder med anledning av dessa signaler.
- Vid beslut om åtgärd avgränsas detta till vad som ska göras och av vem. Vår iakttagelse är att besluten inte avgränsas i tid när de ska vara utförda samt att besluten inte omfattar vilken återkoppling/återrapportering som ska ske i syfte att nämnden ska säkerställa verkställigheten.
- Av granskningen framgår att nämnden antagit arvodesriktlinjer, handlings- och tidplan avseende arbetsmiljöproblem och åtgärder, checklista/protokoll för granskning av årsräkningar. Vidare att nämnden, utifrån genomförd revision samt Länsstyrelsens inspektion, uppdragit kommunkontoret att upprätta agenda med mål och åtgärder för nämndens verksamhet samt att dessa skulle följas upp kontinuerligt.

Av diskussionen med nämnden, samt andra genomförda granskningar, framgår att det finns utvecklingsbehov vad gäller organisation, rutiner och säkerställande av effektiv och ändamålsenlig verksamhet. Vidare visar denna och andra granskningar att det finns behov av att utveckla nämndens interna kontroll i olika avseenden. Vi ser även att det finns behov av att säkerställa en effektiv ändamålsenlig hantering av allmänna handlingar.

Personalsituationen är också en viktig fråga för nämnden att arbeta vidare med. Enligt nämnden pågår ett arbetsmiljöarbete inom ekonomiavdelningen inklusive överförmyndarexpeditionen. Av diskussionen med nämnden framgår att arbetsmiljö kommer att vara en stående punkt på dagordningen framöver.

Vad gäller återsökning av medel från Migrationsverket är detta något som legat med ett års eftersläpning enligt nämnden, och att det pågår ett arbete för att arbeta ikapp detta. Nämnden ser det som viktigt att detta arbete fungerar för att säkra intäkter för verksamheten.

Granskningen visar att utvecklingsarbete har påbörjats under året på flera punkter, och detta arbete ser nämnden som viktigt för att säkerställa en ändamålsenlig och ekonomiskt tillfredsställande verksamhet och utveckla den interna kontrollen.

Vår bedömning är att **överförmyndarnämndens ansvarsutövande inte har varit fullt tillräcklig**. Vi ser det som viktigt att nämnden stärker sin styrning och kontroll och säkerställer ett fortsatt utvecklingsarbete. Mot bakgrund av ovanstående avser vi att under kommande år följa upp våra iakttagelser i genomförda granskningar av överförmyndarnämnden.

Miljö- och byggnämnden

Granskning av protokoll och dokument visar bl a följande:

- Nämnden har för året antagit internbudget och verksamhetsplan med mål för de olika verksamheterna. Vidare har nämnden under året beslutat om tjänstegarantier för sin verksamhet.
- Delegationsordning har reviderats under året och delegationsbeslut återrapporteras regelbundet.
- Internkontrollplan har antagits och visar rutinerna för uppföljning av både ekonomi och verksamhet, och granskningen visar att rapportering sker enligt plan.
- Vid beslut om åtgärder preciseras vad som ska göras, av vem och i tid när åtgärden ska vara utförd.

Av diskussionen med nämnden framgår att det sker en kvartalsrapportering som nämnden upplever som tydlig och heltäckande. Den information som kommer utifrån internkontrollplanen sammanfattas i avdelningarnas skriftliga kvartalsrapporter och sedan i en förvaltningsrapport som går till nämnden. Rapporteringen innehåller bl a arbetsmiljö, jämställdhetsarbete, måluppfyllelse och ekonomi. Även hur verksamheten levt upp till tjänstegarantin ska följas upp i kvartalsrapporterna. I sammanhanget nämns också att det kommer att ske en utvärdering av själva tjänstegarantierna i förhållande till vad allmänheten efterfrågar av verksamheten.

En utmaning som nämnden lyfter är kompetensförsörjning inom räddningstjänsten och det upplevs svårt att rekrytera till såväl heltids- som deltidstjänster.

Vår bedömning är att **miljö- och byggnämndens ansvarsutövande i huvudsak har varit tillräcklig.**